

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)

ΗΜΕΡΙΔΑ

Πέμπτη 23 Μαρτίου 2006

Αμφιθέατρο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών, Σίνα 31, Αθήνα

«Το σύστημα εμπλουτισμού της γαλλικής γλώσσας και πρόταση εφαρμογής ανάλογου συστήματος για τον ορολογικό εμπλουτισμό της ελληνικής»

Χαιρετισμός του Γενικού Γραμματέα ΥΠΕΣΔΔΑ Αθανασίου Βεζυργιάννη

(Εισαγωγή και ανάγνωση από τον Γενικό Διευθυντή ΥΠΕΣΔΔΑ Ιωάννη Πραγιάτη)

Θ.Π. Τάσιος (συντονιστής):

Θα παρακαλέσουμε τους εκπροσώπους της Πολιτείας και νομίζω ότι, εν προκειμένω, ο λόγος πρέπει να πάει στον κ. Γενικό Διευθυντή, τον κ. **Πραγιάτη**, εκ μέρους του **Γενικού Γραμματέως του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικήσεως**, όπου πρέπει να πούμε, κ. Γενικέ, **την πάσαν ελπίδα μας υμίν ανατίθεμεν**, αφού **ανάλογος διαψευσθείσα ελπίς προ έξι ετών** μπορεί να αναγεννηθεί θαυμάσια. Και επειδή η δική σας προσωπική παρουσία – επειδή έχω την τιμήν να σας γνωρίζω χρόνια – μας επιτρέπει αυτήν την αισιοδοξία, έχουμε λοιπόν όχι απλώς **καθήκον** αλλά και **κίνητρον** για να σας παρακαλέσουμε να ομιλήσετε σ' αυτήν την ομήγυρη.

I. Πραγιάτης:

Ευχαριστώ, δάσκαλέ μου, κ. καθηγητά, για τα ωραία σας λόγια. Είναι γεγονός ότι πάντα έχουμε ελπίδα. Εμείς θα είμαστε κοντά σε οποιαδήποτε προσπάθεια τέτοιου είδους. Άλλωστε, θεωρούμε ότι αυτή τη φορά η προσπάθεια πρέπει να πετύχει!

Βρίσκομαι εδώ για να αναγνώσω τον χαιρετισμό του γενικού γραμματέα, του κ. Θάνου Βεζυργιάννη, ο οποίος εκτάκτως σήμερα το πρωί έπρεπε να ασχοληθεί με κάτι εξαιρετικό και δεν βρίσκεται κοντά σας πολύ θα το ήθελε. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την Εταιρεία, την ΕΛΕΤΟ, για την πρόσκλησή της.

Αγαπητοί προσκεκλημένοι, κύριε πρόεδρε, κύριε καθηγητά, δάσκαλέ μου κ. Τάσιο,

Εύχομαι, αυτή τη φορά, η προσπάθειά σας – και πάλι το λέω – να ευοδωθεί και θα είμαστε κοντά σας.

Θα ήθελε, λοιπόν, ο κ. **Βεζυργιάννης** από την πλευρά του **Υπουργείου Εσωτερικών** να χαιρετίσει την ημερίδα που οργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) με θέμα το «σύστημα εμπλουτισμού της γαλλικής γλώσσας και πρόταση εφαρμογής ανάλογου συστήματος για τον ορολογικό εμπλουτισμό της ελληνικής».

Οι νέες τεχνολογίες, αλλά και η εξέλιξη της επιστήμης έφεραν νέες λέξεις στη ζωή μας, όχι μόνο των ειδικών αλλά και του καθενός από εμάς. Ποιός γνώριζε τη λέξη video πριν από 40 χρόνια; Μαζί με την τηλεόραση που έχει 42 χρόνια ζωής, ήρθε και η λέξη video. Στη χώρα μας δεν έγινε καμμία

προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί και να καθιερωθεί μια αντίστοιχη ελληνική λέξη. Ποιός σήμερα λείπει το video μαγνητοσκόπιο;

Η λέξη εικονολήπτης χρησιμοποιείται σήμερα από κανέναν; Την εποχή του κινηματογράφου αυτόν που έκανε λήψη εικόνας τον λέγαμε οπερατέρ, χρησιμοποιώντας τη γαλλική λέξη. Με την έλευση της τηλεόρασης τον είπαμε καμεραμάν, από την επιρροή προφανώς της αγγλικής ορολογίας. Κι αυτό γιατί δεν υπήρξε σημείο αντίστασης, κάποιο σύστημα χρήσης και εφαρμογής κάθε νέας ορολογίας από κάποιον εθνικό φορέα.

Και φτάσαμε σήμερα, και λόγω της ιδιομορφίας της ελληνικής αλφαβήτου η επικοινωνία μέσω του internet να γίνεται με μια μέθοδο επικίνδυνη για το ίδιο το μέλλον της γλώσσας μας. Συγχωρήστε με για το νεολογισμό, τα λεγόμενα «γκρίκλις», που σημαίνει ότι γράφουμε ελληνικά με λατινικούς χαρακτήρες.

Αυτή η εξέλιξη, σε συνδυασμό με την πληθώρα των πινακίδων εμπορικών επιχειρήσεων και διαφημίσεων που χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα, αποτελούν φαινόμενο που αξίζει να τύχει ιδιαίτερης προσοχής, τόσο από τον πνευματικό κόσμο, όσο και από την Πολιτεία.

Και ενώ οι νέες λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν με την έλευση στη χώρα μας της τηλεόρασης ήταν λίγες, αργότερα η πληροφορική και οι τηλεπικοινωνίες ήρθαν να ενσωματώσουν στην ελληνική γλώσσα λέξεις κυρίως αγγλικές που χρησιμοποιούνται διεθνώς για την ορολογία στους υπολογιστές, τα κινητά τηλέφωνα και τις νέες, γενικότερα, τεχνολογίες.

Είναι προφανές ότι αυτή η εισβολή των ξένων λέξεων σε μια γλώσσα, όπως είναι η ελληνική, που χαρακτηρίζεται από τις πλουσιότερες ομιλούμενες στον κόσμο, με παρελθόν και παράδοση πολιτισμού πολλών χιλιετιών δεν ήταν η καλύτερη προσέγγιση για το βασικότερο εργαλείο επικοινωνίας ενός λαού.

Οι προσπάθειες της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας είναι και αξιοπρόσεκτες και αξιόλογες. Η καταγραφή και απόδοση λέξεων και εννοιών και η ταυτοποίηση της ορολογίας σε διάφορους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας, είναι ένα πρώτο σημαντικό βήμα στον τομέα της γλώσσας, που είναι ένα ζωντανό μέρος του πολιτισμού μας το οποίο έρχεται από το παρελθόν, διαπερνάει το παρόν και έχει μέλλον, όσο και η παρουσία του ανθρωπίνου είδους στον πλανήτη.

Είναι φυσικό καθημερινά να προστίθενται νέες λέξεις, ιδιαίτερα στην εποχή μας, της ραγδαίας εξέλιξης της επιστήμης και της τεχνολογίας, όπως συμβαίνει και πολλές άλλες να χάνονται, μια και οι έννοιες που εκφράζουν δεν υπάρχουν πια στην καθημερινότητά μας.

Όπως είναι εξ ίσου φυσικό, ρίζες λέξεων της ελληνικής να προέρχονται από τη γαλλική ή την αγγλική γλώσσα και αντίστροφα. Και αυτό είναι αναπόφευκτο. Αρκεί αυτή η ενσωμάτωση να είναι προϊόν ωρίμανσης και όχι βίαιη πρόσδεση μιας ξένης λέξης στη γλώσσα μας.

Νομίζω ότι αξιοσημείωτη είναι η καταγραφή και δείχνει και πώς ετυμολογικά εντάχθηκαν ελληνικές λέξεις στη γαλλική γλώσσα που έγινε από τους Jean Bouffartigue και Anne-Marie Delrieu στο βιβλίο «Tresors des racines grecques» που εκδόθηκε στο Παρίσι το 1981. Όπως γράφουν οι συγγραφείς της έκδοσης αυτής, υπάρχουν πολλοί δρόμοι για το πέρασμα από τα ελληνικά στα γαλλικά, εκτός από το καλαθάκι του επιστήμονα που ξεκινά από τη συγκομιδή ριζών. Οι ερευνητές αυτού του βιβλίου

αναφέρονται ειδικότερα σε έξι τρόπους μετάδοσης, τρεις αρχαίους, που ξεκινούν από την αρχαιότητα και περνούν μέσα από τη λατινική γλώσσα και τρεις πρόσφατους, που λειτούργησαν μετά την εξαφάνιση της λατινικής ως ομιλουμένης γλώσσας.

Είναι προφανές ότι όλες οι γλώσσες με καταγωγή την ινδοευρωπαϊκή έχουν υποστεί, και μοιραίο ήταν, μια σοβαρή αλληλεπίδραση. Η γαλλική εφημερίδα «Le Monde» σε ένα άρθρο της ανέβασε το ποσοστό των λέξεων της γαλλικής γλώσσας με ελληνική προέλευση στο 6,25%. Ίσως το ποσοστό αυτό να είναι υπερβολικό. Σημασία δεν έχει η ρίζα. Λόγιοι και ειδικοί αναζητούν σε κάθε νέο, μια ορολογία, που να αποδίδει όσο καλύτερα γίνεται το νόημα των εννοιών που επιθυμούν να αποδώσουν. Σημασία έχει και σημαντικό είναι, κάθε νέα λέξη να εντάσσεται με ομαλό τρόπο στη γλώσσα μας, να αφομοιώνεται από αυτήν και να μην αποτελεί απλώς μια αυτούσια χρήση ξένου όρου που νοθεύει στην προκειμένη περίπτωση την ελληνική γλώσσα, μια και παρουσιάζεται ως ξένο σώμα, όταν ειδικότερα γράφεται και με λατινικούς χαρακτήρες.

Μελετώντας τα βασικά στοιχεία του συστήματος εμπλουτισμού της γαλλικής γλώσσας, διαπιστώνει κανείς, ότι η Δημόσια Διοίκηση έχει ενεργό και ουσιαστικό ρόλο. Δεν έχει αφήσει στην τύχη τους τις νέες λέξεις που προκύπτουν από την εξέλιξη της τεχνολογίας και της επιστήμης.

Ειδικές επιτροπές των Υπουργείων και μια γενική επιτροπή σε συνεργασία με τη Γαλλική Ακαδημία έχουν καθιερώσει όπως όλα δείχνουν ένα αξιόπιστο σύστημα εμπλουτισμού της γαλλικής γλώσσας, γεγονός που αξίζει να το μελετήσουμε κι εμείς, μια και η πλούσια αυτή εμπειρία μπορεί να οδηγήσει τα βήματά μας σε μια ανάλογα αξιόπιστη προσέγγιση.

Η επαγρύπνηση και ο εντοπισμός τεχνικών και προϊόντων από τομείς, όπως είναι η πληροφορική, τα χρηματοοικονομικά, οι Επιστήμες και οι τεχνικές του Διαστήματος, η αυτοκινητοβιομηχανία, η πυρηνική βιομηχανία, το περιβάλλον και πολλές άλλες νέες τεχνολογίες και επιστημονικοί κλάδοι που χρειάζονται καταγραφή ή ορισμό με μια λέξη ή έναν όρο ισοδύναμο στα ελληνικά σε σχέση με αυτόν της ξένης προέλευσης είναι μια εξαιρετικά σημαντική εργασία, έργο ομάδων ανθρώπων και όχι ενός προσώπου.

Και δεν είναι μόνο η καταγραφή και η ισοδύναμη απόδοση, είναι και η καθιέρωση μέσα από τη χρήση. Πώς δηλαδή και μέσα από δημόσια έγγραφα θα καθιερωθούν οι νέες αυτές ορολογικά έννοιες.

Η επέκταση των συστημάτων ορολογίας σε άλλες γαλλόφωνες χώρες παραπέμπει στα καθ' ημάς, όπου όπως όλοι γνωρίζουμε μια άλλη Ελλάδα, ζει εκτός συνόρων, διασπαρμένη σε κάθε γωνιά της γης, γεγονός που οφείλει να μας προβληματίσει, μια και η γνώση της γλώσσας αλλά και των νέων στοιχείων που προκύπτουν, δημιουργεί μια ζωντανή σχέση με τους Έλληνες της διασποράς, δεν τους αποκόπτει από τις ρίζες τους και το σημαντικό στοιχείο του πολιτισμού που είναι η γλώσσα.

Το γαλλικό σύστημα ορολογίας θα τύχει ιδιαίτερης μελέτης από εμάς και ελπίζουμε από τις εμπειρίες που θα αποκομίσουμε, να γίνουμε λίγο σοφότεροι και ικανοί να θωρακίσουμε τη γλώσσα μας μέσα από τη ζωντανή εξέλιξή της.

Εύχομαι τα συμπεράσματά σας να δώσουν το φως που χρειαζόμαστε στα επόμενα βήματά μας. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.